

18871 התגבשותה של ספרות יידיש החדשה 1800-1914

4 נ"ז, מאגנטיק, פון 14:30 - 18:15, צימער 2204 רוח

אויפנעם-שעהען: באשטימען פון פארויס, צימער 6302 רוח, טעלעפאן-נומער: 02-5883617

David.Roskies@mail.huji.ac.il

פארנעם פונעם קורס:

איידער צו זוכן איין מקור, איין ייחוס-בריוו, פאר דער מאדערנער יידישער ליטעראטור, וועט דער קורס זיך אפשטעלן אויף פארשיידנע בראשיתן: אויפן אויפקום פון דער מיזרח-אייראפעישער ריידשפראך און פון שמועס-זשאנערס וואס האבן ביז אהער געלעבט בלויז בעל-פה; פון נייע שפראך-אידעאלאגיעס; פון נייע פראזאישע, פאעטישע און דראמאטישע זשאנערס; פון נייע עסטעטישע ריכטונגען, ווי אויך, אויף די אנהייבן פון דער יידישער ליטעראטור אין אמעריקע. דער קורס וועט אויך פרווון פארשטיין ווי אזוי פראזאיקערס, פאעטן און דראמאטורגן האבן איבערגעניצעוועט אלטע ליטערארישע יסודות אויף שפאגל נייע.

דאס לייענווארג

א. די ערשטיקע מקורים קען מען באקומען אין מרכז לשירותי משרד של האוניברסיטה.
ב. ס'רוב פון די פארש-מאטעריאלן געפינען זיך אויף דער וועבזייט פונעם קורס. די מקורים ווערן באצייכנט מיט א שטערנדל. דאס איבעריקע לייענווארג איז רעזערווירט אין דער ביבליאטעק.

פאדערונגען:

א. איטלעכער סטודענט דארף האלטן א צען-מינוטיקן רעפערעט אויף יידיש אויף א באשטימטער טעמע. (10% פון דער מיינונג)
ב. איין זמן-ארבעט (5-8 זי), דעם 13טן אפריל: וועגן דעם רעטארישן געבוי פון "הקדמת מנדלי מוכר-ספרים." (30% פון דער מיינונג)
ג. א סוף-עקזאמען, אויף צו שרייבן אין דער היים.

דעם 27סטן פעברואר: **די הויפט-זשאנערס פֿונעם ייִדישן פֿאלקסליד**
 א. נח פֿרילוצקי, "רעליגיעזישע און יום־טובֿדיקע [לידער]", **ייִדישע פֿאלקסלידער**
 (וואַרשע: ביכער-פֿאַר-אַלע, תרע"א), ז' ג-ט.
 ב. אַלע וואַסערלעך פֿליסן אַוועק, **די גאַלדענע פֿאַווע: ייִדישע פֿאלקסלידער** געזאַמלט
 און רעדאַגירט פֿון משה גורלי און גדעון אלמגור (חיפֿה 1970), ז' 33.
 ג. איידער איך לייג מיך שלאָפֿן, **ייִדישע פֿאלקסלידער מיט מעלאָדיעס** געזאַמלט פֿון
 י. ל. פֿהן, רעדאַגירט פֿון מאַקס ווינערניך (נ"י: ייוואַ, 1957), נומ' 485.

דאָס משפּילישע ליד

א. מיכל גאַרדאָן - די שטיפֿמוטער, די משקה, פערל פֿון דער ייִדישער פֿאַעזיע, רעד'
 יוסף און חנה מלאָטעק (ת"א 1974), ז'
 ב. וועלוול זבאַרזשער - דאָס גוטע קעפל, דאָרט, ז'

דעם 6טן מאָרץ: די חסידישע ווונדער-מעשה

א. ר' נחמן בראַסלעווער, הקדמה אויף טייטש, מעשה מאבֿידת בת-מלך (1806), מעשה
 מחכם ותם (1809) ספֿר סיפורי מעשיות (1815), רעד' רבי נתן שטרנהרץ מנמירוב
 (ירושלים: קרן הדפּסה של חסידי ברסלב תשל"ט), עמ' א-ח, טו-טז, סב-פה.
 ב. שמואל ורסס, "מלשון אל לשון בסיפורי מעשיות של ר' נחמן מברסלב", חוליות 9
 עמ' 9-47, (2005).

<http://aleph.haifa.ac.il/www/public/fulltext/chuliot/2006/000700117.pdf>

דעם 13טן מאָרץ: שושן פורים

דעם 20סטן מאָרץ: די קאָמעדיע

א. שלמה עטינגער, סערקעלע אָדער די יאַרצייט נאָך אַ ברודער (אַרום 1831),
 אויסגעקליבענע שריפֿטן, רעד' שמואל ראָזשאַנסקי (בוענאָס אַיירעס, 1957,
 מוסטער־ווערק פֿון דער ייִדישער ליטעראַטור ב' 1), ז' 81-233.
 ב. מאיר ווינער, "די ראָל פֿון שאַבלאַנישער פֿראַזעאָלאָגיע אין דער ליטעראַטור פֿון
 דער השפּלה," די ייִדישע ליטעראַטור אין ניינצעטן יאָרהונדערט, רעד' חוה
 טורניאַנסקי (י-ם, 1993), ז' 71-110. PJ 5120.3 Y52 354151 1993

דעם 27סטן מאָרץ: די מענדעלע-געשטאַלט

א. שלום-יעקבֿ אַבראַמאָוויטש, פֿישקע דער קרומער (1888), קאַפ' 1-12.
 *Jeffrey Fleck, "Mendele in Pieces," *Prooftexts* 3:2 (1983): 169-99

דעם 3טן - 17טן אפריל פ ס ח

דעם 24סטן אפריל: **די פישקע-געשטאלט**

א. פישקע דער קרומער, קאפ ' 13-25.

מ. מעזשעריצקי, " פישקע דער קרומער (סטיל און קאמפאזיציע)", די רויטע וועלט

(דעצעמבער 1927): 104-128.

דעם 1טן מיי **יום הזכרון**

דעם 8טן מיי: **שלום-עליכמס וועג צו זיך**

א. א. שלום-עליכמס, דאָס מעסערל (אַ מעשה פֿאַר ייִדישע קינדער) (1888, 1903), אַלע ווערק פֿון

שלום-

ב. עליכס (נ"י: פֿאַלקספֿאַנד, 1918), ב' 8, ז' 9-32.

ג. ב. חנא שמערק, "ביבליאָגראַפֿיש־טעקסטועלער סך־הכל און טעקסטן נוסחאות", דאָס

מעסערל

ד. ג. שלום-עליכמס, דאָס טעפל (1901), אַלע ווערק פֿון שלום-עליכס (בוענאָס איירעס, -1959

1952), ב' 4: מאָנאָלאָג, ז' 7-20.

ה. ג. דן מירון, "קדרה קטנה רותחת: קריאה במונולוג 'הקדרה'", מפה לאוזן: שיחות ומחשבות

על אמנות המונולוג של שלום עליכס (רמת-גן, 2012), עמ' 33-76.

דעם 15טן מיי: **דער קריטישער רעאליזם**

א. י.ל. פרץ, בילדער פֿון אַ פּראָווינץ-רייזע, קאפ' א-י (1891), אַלע ווערק פֿון י.ל. פרץ

(נ"י: ציקא, 1947), ז' 119-149.

Roskies, David G. "The Small Talk of I. L. Peretz." In *geveb* (May 2016): *Shtetlspeak*.

<https://ingeveb.org/articles/the-small-talk-of-i-l-peretz>

דעם 22סטן מיי: **די טראגעדיע**

א. יעקב גאָרדין, גאט, מענטש און טייוול: דראַמע איר פיר אַקטן מיט אַ פּראָלאָג (1900)

(נ"י: די אינטערנאַציאָנאַלע ביבליאטעק, 1903).

ב. אברהם נוברשטרן, כאן גר העס היהודי: ספרות יידיש בארצות הברית (י"ם מאגנס,

תשע"ה), עמ' 206-212.

Nahma Sandrow, ed. & trans., *God, Man, and Devil: Yiddish plays in Translation*
(Syracuse, N.Y.: Syracuse University Press, 1999), pp. 1-11. PJ5191.E5 G64 1999.

דעם 29סטן יוני: שלום-עליכמס וועג צו אונדז

א. אלע ווערק פֿון שלום-עליכס (בוענאָס איירעס, 1952-1959), ב' 10: איינזבאן-געשיכטעס, ז' 12-11, 34-49, 55-69, 83-101, 125-140, 207-209.
צו די לעזער, סטאַנציע באַראַנאָוויטש (1909), אַ מענטש פֿון בוענאָס איירעס, דער
ליידיקייטער, דער נס פֿון הושענא-רבה, אַ חתונה אָן קלעזמער, גימנאַזיע, דריטער
קלאַס (1903)
דן מירון, "מסע באיזור הדמדומים: אחרית קבר לסיפורי רכבת", שלום עליכם, סיפורי
רכבת (ת"א: דביר, 1989), עמ' 235-264.

דעם 5טן יוני: פרץ דער נעאַראַמאנטיקער

י.ל. פרץ, מקובלים (1891), צווישן צוויי בערג (1900), ר' נחמקעס מעשיות (1903),
חסידים, אלע ווערק פֿון י.ל. פרץ (נ"י: ציקאָ, 1947), ב' 4, ז' 20-25, 103-117, 208-187.
י.ל. פרץ, דריי מתנות, מסירת-נפש, פֿאַלקסטימעכע געשיכטן, אלע ווערק פֿון י.ל. פרץ
(נ"י: ציקאָ, 1947), ב' 5, ז' 81-92, 207-251.

דעם 12טן יוני: דער תלוש און דער בעל-גוף

א. הירש-דוד נאָמבערג, פֿליגלמאַן (1905), שוויג, שוועסטער! (1911), אויסגעקליבענע
שריפטן, רעד' שמואל ראָזשאַנסקי (בוענאָס איירעס, 1958, מוסטערווערק פֿון דער
ייִדישער ליטעראַטור ב' 3), ז' 73-93, 127-136.
ב. שלום אַש, דאָס קוילער-געסל (1905-1907), פֿון שטעטל צו דער גרויסער וועלט,
רעד' שמואל ראָזשאַנסקי (בוענאָס איירעס, 1972, מוסטערווערק פֿון דער ייִדישער
ליטעראַטור ב' 51), ז' 99-127.
ג. מ. ווייסענבערג, אַ טאַטע מיט בנים (1908), געקליבענע ווערק (נ"י: ציקאָ, 1954), ז' 11-27

מתי מגד, "מבוא" הירש דוד נומברג, סיפורים (י"ם, 1969), עמ' 39-1. PJ 5129.3 N63

S5 183014

Janet Hadda, Passionate Women, Passive Men: Suicide in Yiddish Literature (Albany: State University of New York Press, 1988). PJ5124.H34 1988

דעם 19טן יוני: די אימפרעסיאָניסטישע נאָוועלע

דוד בערגעלסאָן, "יוסף שור" (1911-1913), א שפּיגל אויף אַ שטיין אַנטלאָגאָיע: פּאָעזיע
און פּראָזע פֿון צוועלף פֿאַרשניטענע ייִדישע שרייבערס אין ראַטן-פֿאַרבאַנד,

צונויִלגעשטעלט: בנימין הרושאווסקי, אַברהם סוצקעווער, חנא שמערוק (ירושלים:
מאגנס, תשמ"ח), ז' 3-56.

רות ווייס, "וועגן דוד בערגעלסאָנס דערציילונג יוסף שור," די גאלדענע קייט 77 (1972),
ז' 133-144.

דעם 26סטן יוני דער סימבאָליזם

י.ל. פרץ, בני נאכט אויפן אלטן מאַרק (1915), ערשטער אַקט, פרעס יאָש-ווייזע:
אינטערפרעטאציע פון י. ל. פרעס בני נאכט אויפן אלטן מאַרק און קריטישע אויסגאבע
פון דער דראמע פון חנא שמערוק (ניו-יאָרק: ייווא, 1971), ז' 224-253.
דער נסתר, פויליש (1908), א שפּיגל אויף אַ שטיין, ז' 123-126.
מאַני לייב, טויבנשטילע (1907) פון שטויב, שטילער, שטילער (1914), איד בין דער
ווינריב, לידער און באַלאַדן (נ"י 1955) ב' 1, ז' 16, 29, 30, 56.

Roskies, David G. "The Small Talk of I. L. Peretz." In geveb (May 2016): From Small
Talk to Jewspeak. <https://ingeveb.org/articles/the-small-talk-of-i-l-peretz>
Ruth R. Wisse, *A Little Love in Big Manhattan: Two Yiddish Poets* (Harvard 1988),
PJ5129.A4B699 Z9 1988, pp. 1-20

ביבליאָגראַפֿיע

נורית גוברין, תלישות והתחדשות: הסיפורת העברית בראשית המאה ה-20 בגולה ובארץ ישראל (ת"א
1985). בגולה ובארץ ישראל (ת"א 1985). PJ 5029.2 G686 T4 190386
בנימין הרשב, "הבית הטיפוסי של שיר העם ביידיש", התרבות האחרת: יידיש והשיח היהודי (י-ם 2006),
עמ' 212-231.
י.ל. כהן, "שיר העם היהודי (1912)" תרגום: חיה בר-יצחק, חוליות 6 (2000), 301-354.
<http://aleph.haifa.ac.il/www/public/fulltext/chuliot/2004/000338836.pdf>
דן מירון, בין חזון לאמת: ניצני הרומן העברי והיידי במאה ה-19 (י-ם 1979). PJ 5029 M57 B4 1979
222354
_____, "החינוך הסנטימנטאלי של מנדלי מובר ספרים," ממו"ס, ספר הקצנים (ת"א: דביר, 1988), עמ'
203-268.

אברהם נוברשטרן, "ספרות יידיש החדשה ודרכי הפצתה בשנות השישים של המאה ה-19", לאן? זרמים חדשים בקרב יהודי מזרח-אירופה, יחידה 2 (רמת-אביב, 2000), פרק 2. DS 135 E83 L435 462361 (+ספר אלקטרוני)

חנא שמרוק, ספרות יידיש: פרקים לתולדותיה (ת"א 1978). PJ 5120 S53 179271
_____, "שלום-עליכם וראשיתה של ספרות הילדים המודרנית ביידיש", עיירות וכרכים: פרקים ביצירתו של שלום-עליכם (י"ם, 2000), עמ' 169-183.

Joel Berkowitz and Jeremy Dauber, "Shloyme Ettinger and Serkele," in *Landmark Yiddish Plays: A Critical Anthology* (SUNY, 2006), pp. 23-35

Leah V. Garrett, "I. L. Peretz," in *A Knight at the Opera: Heine, Wagner, Herzl, Peretz, and the Legacy of Der Tannhäuser* (West Lafayette: Purdue University Press, 2011), 95-124.

Dan Miron, *A Traveler Disguised: The Rise of Modern Yiddish Fiction in the Nineteenth Century*, 2nd ed. (Syracuse, 1996). PJ 5124 M52 T7 1996 430568

Kenneth Moss, *Jewish Culture Between Renaissance and Decadence: Literarische Monatsschriften and Its Critical Reception*, *Jewish Social Studies*

<http://www.academia.edu/4199050/>

[Jewish Culture Between Renaissance and Decadence Literarische Monatsschriften and Its Critical Reception](#)

Alyssa Pia Quint, "The Currency of Yiddish: Ettinger's Serkele and the Reinvention of Shylock," *Prooftexts* 24 (2004): 99-115

<https://kesher.jtsa.edu/journals/prooftexts/v024/DanaInfo=muse.jhu.edu+24.lquint.pdf>

David G. Roskies, *A Bridge of Longing: The Lost Art of Yiddish Storytelling* (Harvard, 1995). PJ 5124 R67 383952

Nahma Sandrow, ed. & trans., *God, Man, and Devil: Yiddish plays in Translation* (Syracuse, N.Y.: Syracuse University Press, 1999), pp. 1-11. PJ5191.E5 G64 1999

Ora Wiskind-Elper, *Tradition and Fantasy in the Tales of Reb Nahman of Bratslav* (SUNY, 1998), pp. 75-84, 115-56, 163-66

הספר בספריית ביה"ס לתלמידי חו"ל W814 001225160 296.673

Ruth R. Wisse, *A Little Love in Big Manhattan: Two Yiddish Poets* (Harvard 1988)
PJ 5151.2 W55 1988 291211